

КЕНГЕШ

Билимни качество суун - бююнню излемлени даражасына

Бу кюнде Нальчикге Билим берюню федеральнын агентствосун башчысы Николай Булав келгенди. КъМР-ни Президентни Арсен Каноков бла къыска селвисювден сора Николай Иванови республикада билим берю сферада болуны юсюнден кенгеше кытышанды. Анда билим берю эм илму министр Сафарби Шхагосов, шахарлы бла районны билим берген управленийарны башчылары да болганды.

Кенгешни ача, Арсен Баширович жыйылганланы Николай Иванович бла шахарый этгенди, аны Нальчикге келгенине селвисюв берилгенди. « Билим берюню федеральнын агентствосун билимни качествосун игилендирюге, «Билим берю» деген миллет проектни жашауда бардыргыуа уллу къыйын салгандыры келеди», дегенди ол. Барыгыу да билесиз, юч жыл мындан алгъа республика «Билим берюню модернизация» деген комплекс проекте хорлаганды эм биотехнология жашауда бардыры ючюн, торпюторлю онгла кыралыды. Биоглоглоде бу сферада качествосун юсюнден айтырга къыйын болганы себепли проектни жашауда тынгылы бардыргыа кереклиги анылайды».

Сафарби Хасанбичевичи айтыры тилегенди. Министр жыйылганланы эслери бек алгъа билим берюнде бола тургън торпюторлуге бурганды. Ол белгилегенге кёре, ала хар ююрюню да къыйгы этдиреде. «Республикада», дегенди андан ары ол, «школланы барысы да Интернетте къышугунадыла, компьютер классы жолдан-жылгы кёл боладыла. Фахмулу сабийеге деп лилей да ачылганды. Ала анда биринчи сентябрьден октуб барырыкъдыла».

Школгъа дерт билим берюню юсюнден айта, докладчы республикада хал аман болмаганы белгилегенди. Аны айтканына кёре, биоглоглоде 27 миңден артыкъ сабийи сандилеги, яслиге жашы он алгъа барды. Ола, битедю алапы юсюнден айтханда, 65 процентни тутady. Оны минден артыкъ сабийи школгъа дерт

билим берген учреждениялага жокюметленери эмда бу проблеманы келир октуу жылы алына дерт кетериге оному этиленин да белгилегенди.

- 2009-2010 октуу жылда жаңгы стандартлага къчоп башларыкъды, дегенди андан ары Шхагосов. - Аны бла бирге профилъни билим берюге да эс бурлулукду. Биоглоглоде ол жаны бла

исилген октуу учреждениялаы саны 40 проценте жерде. Миллет тилини бири халкъны келечилерине юйретер ючюн а, 22 окуяп жарадырылукды.

Ахыры 2-чи бетдеди.

СУРАТДА: Арсен Каноков бла Николай Булав.

Суратны Р. МАМИЕВ алганды.

Байрам

Арсен Каноков сабийлеге саугыага он компьютер берликди

Къабарты-Малкъарны дегендеги Президент Арсен Каноковну башчылыгында Ставропольда Крайны юнүне аталып 16-чы майда бардырылук байрамга къытыштырыкъды. Республиканы башчысы КъМР-ни атгъндан Ставропольчулары атышларыкъды эмда Ставрополь крайны Минеральные

Воды шахарында «Колоскоден сабий юйге саугыага он компьютер берликди. Байрамны кыурагъанланы 10 сагатда башларга белгилейдиге. Баш кыуранчла «Крепостная гора» деген тарых-культура комплексни жеринде бардырылукдыла. Бери келгенге энци-энци кыурагъан арбалгагы кил-

рил сыйлангырга он табардыкдыла, алгагы чыгышыны коллективге жыларыкъдыла, тепсеркиде «Динамо» стадиюндау «Ставрополь-2009» эмда Волгограддан «Ротор» клубла футбол ойнардыкдыла.

КъМР-ни Президентини бла Правительство суну пресс-службасы

Семинар

Малчылыкъда болуны созгендиге

КъМР-ни Эл молкъ эм аш-азыкъ министрствосу бла «Кабардино-Балкарское по воспроизводству и биотехнологиям» ачыкъ акционер обществу кыурап, тионене малчылыкны айнытууга жораланып, республикалы семинар-кениш бардырылукды.

Шахар округланы, муниципалый районланы эл молкъ предриятирланы башчылары, баш зоотехниклери, баш ветврачлары, зоотехникле-селекционерле, Къабарты-Малкъар кыурап эл молкъ академияны, Къабарты-Малкъар илму-излем эл молкъ институту амилерини илму кылулукчулары, эл молкъ эм аш-азыкъ министрствосу бла «Кабардино-Балкарское по воспроизводству и биотехнологиям» ачыкъ акционер обществуоу специализир кыурагылыган маганылы кенеше КъМР-ни Правительство суну Председателни заместителни Уналаны Хаджи-Муратны жашы Къым къытышанды. Ол жыйылгандыны алгъышпап селвисювден, малчылыкны тап халга келтирме жаны бла араланы юсюнден ден да айтханды.

«Къабарты-Малкъар Республикада сорулуни жангыртуу эм селекция-къыураптын иш жаны бла болуны» юсюнден докладды «Кабардино-Балкарское по воспроизводству и биотехнологиям» ОАО-ну генеральный директору Арсен Утижев этгенди. Аны къызыдан амиле, малчылык жаны бла специалистне селвисювден, белюмлы айнытуу жаны бла араланы белгилегенди.

Семинар кенеше ит юсюнден сечет басмаланырыкъды.

Бизи корр.

Байрам

Юлгюлю ююрлени, айырмалы тиширүланы сыйларын кергендиге

Онтёртюню майда Кырал концерт залда Нальчик шахарны тиширүланы совети кыурап Байрам болганды: шахарда жашагън сейриклю ююрюлеге бла тиширүлуга саугыла бергендиге, хар бирине атып жылра айтылганды.

Ауус Бутуванов Гедраланы Лилияны саугылайды.

Июнде бек алгъа КъМР-ни Парламентини башчысы Чеченланы Анур селвисювденди. Ол кыралны таянчагы юйюр болганын чертгенди, республикада социальный экосюзюню кыурап ючюн, уллу иш бардырылукды дегенди. Кыска са сёзюню ахырында спикер жыйылгандыны Юйюрюню ючюн бла алгъышлаганды.

Сора сахнагъа юч сабий дана ёсдорун Рашит бла Таисия Метовлана чыкгыланды. Рашит «Горзеленхоз» иштейди, Таисия устазды. Бу огуурлу адамланы кеспери да юч сабийери барды. Сёзюню Метовлана, адамла белгиле, аны Магомед тёрт къыздына аталыкъ са, аныкъ да этип турды.

Июнде сёз айююр династиялы юсюнден да барганды. Владимир Жирков КъМР-ни искусстволарны сыйлы кылулукчу, композиторды. Къабарты эстрада жыры мурдорун салганды. Ол беш жуз-

министриасында иштейди. Магомед Чазов а «Терк болушукчун» станицасында 1982 жылдан бери селвисювдеди. Юй биынсы 2004 жылда ёлгенди, алай Магомед тёрт къыздына аталыкъ са, аныкъ да этип турды.

Июнде сёз айююр династиялы юсюнден да барганды. Владимир Жирков КъМР-ни искусстволарны сыйлы кылулукчу, композиторды. Къабарты эстрада жыры мурдорун салганды. Ол беш жуз-

музыка чыгарма жазганды. Аны биринчи юй биынсы Ирина Крымова КъМР-ни эм Ингуштяныны халкъ артисткасыды. экинчи юй биынсы Мариян Даова Россиини сыйлы артисткасыды. эрини жырыларын бек алгъа ол жырылды. Кызы Лена, тудукулукы Данаи бла Дискана да жырылар бердиле, кениш Анур Кулов жыры «Амис» ветврайна башчылыкды.

Ахыры 2-чи бетдеди.

Билдирю

«Единая Россияны» конференциясы

2009 жылда 20-чы майда 11 сагатда Кырал концерт залда (Нальчик шахар, Шоген-партыны Къабарты-Малкъар регион бёлюмюно XVI конференциясы болукды.

Конференцияны делегатларыны бла кырал кенишлеги регистрациясы 9 сагат 30 минутдан башлап 10 сагат 45 минутта дерт бардырылукды.

Конференцияны делегатларыны бла кырал кенишлеги регистрациясы 9 сагат 30 минутдан башлап 10 сагат 45 минутта дерт бардырылукды.

Оборудованыны асламын Москвагъа алып кетгендиге, къалганын а консервациягъа салганды. Бу ара 11 миллион адам болганы регионда жаңгы кез ишей эди. Бийлыны юзюрген 4 айында окуяны ояргала да кван тамырыгъа 881 операция этгендиге мында.

Комбинат кюйгенди Арменияда советлини заманында жалгъан науук чыгарып тургъан он продукцияны бек фирмаланы, заводланы жалчытан уллу комбинат кюйгенди. Ертенде тёртүрлен ёлгенди, она бла адамла жараты болганды. Ола эччюлторгъ чакырылганы пожарыны 4 сагат кюйренгендиге.

Басмага ХУЧИНАЛНЫ Анур жазгыланды.

Социум

Алгъышларга шахар саудай жыйылгъан эди

Уллу Ада журт урунда Хорланны Кюнюнде Тынруузда беш жаңгы юйюр кыурагъанды.

Шахарны ЗАГС-ыны ишчилери ол юн жаш адамланы эслеринде кёлге къылырча этерге хоршандыла. Аланы алгъышларга шахар саудай жыйылганды ушай эди. Жаш юйюрюле жоюзюкден, тёрели сай табакчыкъда угъай, соймекчиликни бла бир бирге кертчилликни белгилери - къынкызынаны - суратлары ишленген саудат бергендиге. Дагында ала мамырылукны бла насыпны белгилери - кёгюрчюнюнени - кёлге жибергендиге.

Ол юн мында этне да бир кыуранчы иш болганды: Алексей эм Раиса Холшевникова кеспери алтын тойлары белгилегендиге. Ала Тынруузгъа келгенли 30 жылдан алаганды. Алексей Николай Шоханов шахарда ишлегенди. Раиса Павловна ул поликлиникада медсестра болганды.

Байрам саугыасы да болмаганды. Элбур району администрациясы жаш юйюрюле телевизорла, «элли-жылкыкыла»-уа багъалы сауупта бергенди.

Бизи корр.

ДУНИЯДАН ХАПАРЛА

Президент Киров областыда

Рун Президентни Дмитрий Медведев Киров шахарда областыны оюнуларны, производстволаны башчылары, экономисте бла регионда социаль-экономика болуулары, ишчилени вопросларны сюзгенди. Шахара бир-бир предриятирларында, ол санда алгъа жарадыргъан заводда да болганды.

Республикагъа - болушукчу

РФ-ни Правительство суну башчыны Владимир Путин Абхазны президентни Сергей Багапш бла тубешенди. Экси да кыралланы араларында экономика, сагуу алыну, культура, энергетика байламлыклары сюзгендиге.

Тубешиде Владимир Путин Абхазиягъа ырысжи болушукчу этпегин айтханды. Абхазияны башчысы Сергей Багапш Россияны оюнуларына, халкъына да бу къыйын кезюнде этюну уллу себепликлери ючюн ыспат этгенди, жорек ырагъын ачыкъ жазгыланды.

Предриятирланы оюнулары, специалистери, ишчилери бла тубешенди. Заул чыгарганын фанер къыналгага, лажлагъа ахшы багъа бичгенди.

Тубешиде Владимир Путин Абхазиягъа ырысжи болушукчу этпегин айтханды. Абхазияны башчысы Сергей Багапш Россияны оюнуларына, халкъына да бу къыйын кезюнде этюну уллу себепликлери ючюн ыспат этгенди, жорек ырагъын ачыкъ жазгыланды.

ТЮБЕШИУ

Къыйгырыулукуню кючлендирирча

Долниксде «Маяк» санаторийни жыйылула бардырыуу залында Россия Федерацияны Ю федеральны округунда Сокуурланы биотехнология обществоларны (ВОС) регион башчылары келечилери кенгеше бардырганды. Аны ишине КъМР-ни Парламентини председатели орун-

басары Татьяна Соенко, КъМР-ни Парламентини социальный политика жаны бла комитетини таямасы Жанаталаны Саали, Инфорация коммукацияла, жамаут организацияла эм жаш тёлкюню ишлери жаны бла министр Борис Паашто, республиканы профессионал соозланы организацияларыны

биригююню председатели Пшикан Таос къытышандыла. Кенгеше Сокуурланы биотехнология обществоларны таямасы Александр Неумывакин, аны ЮОЮ-да толук экинчи келечиси Виктор Солопанов, Адыге, Дагьыстан, Ингушети, Квалмулк, Къарачай-Черкес, Къабарты-Малкъар,

Чечен, Север Осетия-Алания республикалары, Краснодар, Ростов, Ставрополь, Астрахань, Волгоград, Краснодар крайлары, областланы келечилери да къытышандыла. Жыйылуны Александр Неумывакин ачады эм бардырылукды.

Ол Къабарты-Малкъарны башчыларына, закондател эл профсоюз органдарына ВОС-ну ишине уллу магына бергенлери ючюн ыспат этгенди. Апрель айда РФ-ни Президентни Дмитрий Медведев бла тубешти, инвалидилени, бютюнда бег а кёлери кёрмегенлери, жарсыларын тамалар мурад бла бир кыуаму проблемла кёлторкюлгенлерин, алгъа кёре программа жарадырылганын, ол жашауда алжусузам тамалангырыгъын да чертгенди.

Республиканы атындан селвисювти Т. Соенко, Жанаталаны Б. Паашто, Таос бла Къабарты-Малкъарда инвалидилени, ол санда кёлери ишле кылулуга да, не мадарла этилгенлерин ачыкълагандыла.

Ахыры 2-чи бетдеди.

Кенгешини ишине кытышханланы къуаму.

Жыйылу

Законсуз айланганланы жоллары кесерге

Бу кюнде Нальчикде Россияны Федеральнын миграция службасыны (ФМС) ЮФФ-де управленийарны башчылары кенгештери болганды. Аны РФ-ни ФМС-ини директоруну заместители Юрий Бурак бардырганды. Жыйылууда управленийаны бийлыны биринчи кварталында ишлерины итгалары созулогендиге.

Тубешу кыуанчы ишден башланганды. РФ-ни ФМС-ини Север Осетия-Алания республикада управленийаны башчысы Торэз Карнаев озын жылда ЮФФ Остияныны бла Грузияны араларында кыуанчы тохтатыуга салганы кылыны ючюн Россияны Президентини Ыспа писмосу бла саулганды.

Кенгешни ача, Юрий Бурак Россияны Миграция службасыны территориялы управленийарны башчыларыны регионла аралы кенгешле-

рин бардырыуу тёрёге айланган чертгенди. Ол биллени тубешуле байламлыклары кочерге, алай бла кырал салгъан болчаны тишишли даражада толтургъа себепли этгенлери белгилегенди. Битеудини кризис бла байламлы службага энци борла салгандына, аны ишленин тас этип, жаңгыларны излей, бир кыралдан башхасына кёлгенине сезилеуге аспам эс бурлганын билдиргенди. Дагында жаңгы паспортлары жарадырыуу жаны бла иш андан ары бардырылукды. Кадраны хазырлау аны сынаулары ёсдорку, службаны ичинде коррупцияны болдурмау жаны бла иш ючюлендикди.

Кенгеше къытышханланы алгъышпап КъМР-де баш федеральнын инспектор Мухамед Шогенов эм КъМР-ни Правительство суну Председателнин биринчи заместители Мурат Тхазаппжыев да селвисювден. Мухамед Мавович Миграция службаны республикада болнюмюно эти тишишликте кыурауула бардырылганы белгилегенди. Мурат Тулеви республиканы Президентини бла Правительство суну апаратын

рындан кенгеше къытышханлыгъа Нальчикке жыйылгандыры ючюн ыспат этгенди. Ол Къабарты-Малкъарны власть органдары миграция бла байламлы законланы толтурууда ФМС-ни территориялы бёлюму бла байламлыкды ишленгенлери айтырды. Кризисни кезюнде власть органы уруну риногунда болуны тапандырыуу, баш ишчи жерлени тизмесин кыураууга, иш излей кёлчоп айланганланы бир низамга тохташдырганы аспам эс буралды. Бу борла жаланды власть органы бла жууялы ведомстволар бирге хайырлы ишселете толтурулулукды, дегенди Мурат Тулеви.

Ахыры 2-чи бетдеди.

Шуэхлукь - мамырылукъга жол 3 бет

«Кесим келип къалганма...» 3 бет

Кесим, сабийлерим да юйсюз къалдыкъ... 4 бет

Фестиваль

Шуёхлукъ - мамырлыкъа жол
Бу кюнде Нальчикни 24-чо номерли школунда «Къабарты бла малкъар халкълаы шуёхлукъларны юсюнден» деген ат бла бир фестивалны финалы этгенди. Аны апрель айда «Таз жюрюк» эм «Жетини континент» деген жаш тёлк кымылдауа къурам бардырды.

Байрамны ача, школун актотвой залында жыйылганын алаптында «Таз жюрюк» башчысы Ратамир Каров сёз бергенди. Кюрсун юсюнден ала газетледе, телевидеия бла да билдиргенери айткъанды. Ол Алай, жыр саугаа, анда къатышырга заванкалы уа бек аз дам бергенди. Болса да бу фестивальга деп малкъар эм къабарты халкълары ара-ларында шуёхлукъ юсюн-

Культура

Жолоучулукъа хазырлана

Ансамбляе сахнада.

Май айны 20-чы кюнде «Асса» байкъ теспеу ансамбля Тюркде бардырылык халкъла аралы теспеу конкурса къатышырга те-биреп турды. Аны хазырла-на, ала къыстау релетицияла бардырдыла.

Хал къ жылында. Шахар-дан уакед болмай, кеси жашауа бирин уакед аларда да келди жуукъла, ахула, таншыла. Бары да бушу этип, кыйгаы сёз берди Абусал-камбы. Ол а, уруи мыйшыла-ры да бурут, тау къулача, опу-ларды, калган кетгенде къар-ран Бегкерда арбагъа кирген омек тиширлула къа жетди-рирге юрешди кеси уа.

Бадишахан бла Абусалам бирге эжижырма жыл жа-шагъандыла. Ортада уруш-тукъу болмагъанды. Эки къыз бир бир жас есюрдиге-ге. Заманлары жеткенде, къыз-ланы кеси къылары бла эрге бергенди, эжики да тап жер-ге тоштурула.

Абусалам, келбетин адам замандына билем алмагъан эсе да, кесин къулыкъчуна журтос биледи. Ауур иш бла тирт санына кыйынлыкъ жет-тирмегенди. Кел жоллары кел-хоз окулдан таматасы, тюкен-чи болуп да турганды. Ююне-не, башына аз да тасха тошор-мегенди. Жашы Абдулкерими да алай киретгенди. Ишлерге, башы турары, Керкеж жер-де оман кырмагъасы.

Эки кытылы улу юлейери, кенг арбазлары, багча этерге эркин жерлери. Аур кез-уледе мекрепти тер-тарк ауур тур-гуыны себепти бардырды. «Же-нини савда бу жаша бир зат къу-рагъы» - деп, кызырланды, эриден да тилеуи оиди. Анала-ры тытпагъа топтурдыла. Тап-дына. Сёзю, иши да болгъан, оларды айтырды билген тиши-рю. Или тукъуны кулакъ.

ЖЕР-ЖЕРЛИ САУГЪАЛА

Регион не къадар жарлы эсе, орденлери алай бир байдыла

«Акъ Потосну» орденни: платиноданды, аны 8 музур-лу, 5 да берилгенди. Аны да бергенди. Ахмет элде орден: таз агтындан, бриллиантлары, сапфирлери 2,5 каратыла... Сейр этерчыла да? Ала Россия Федерацияны областлары бла республикалары оюночулары беричу орденледеди. Жарлы провинцияла ача къайдан тобылды? Бек башы уа - кеси аларны жарытылган бу орденлери бла майдаланы магисланлыклары неди?

Губернаторну алдында этген ктулугу ючюн Советлени бек уллу саугъаларны 75-жыллыгын аперледе улу къуагъа этмей белгилегенди. Космонав-тла, шахтачыла, артистле, аскер башчыла, кёрекерле-ринде да Совет Союзу Жигиттери аруу Жулдузлары бла озган хорламаны эсге тошоур, къымыракъ-хаха болмуш, шукъ тобешгенди, ушакъ этгенди.

Россия Федерацияны бийик кырал саугасы да - Жигиттени Жулдузду. Болса да РФ-ни хар субьекстелер экини саугъалау системасы барды. «Пензаны жерини мактау-лугу ючюн», «Чувак Рес-публиканы алдында этген ишлери ючюн... Кеслери къурагъан саугала регион-ла асламында бардыла.

«Сауга кертегине саналады, ол РФ-ни Президентинде Ге-ральдика советде эксперти-задан этген эсе эм саугала-ны тизмесине жазылган эсе, - деп аныглатды Россия-ны бел герольдмейстери Ге-оргий Вилинбокс. Болса да ол процедура да борчу той-юлду. Регионланы шашы-лары, аны хайырланды, кес-лери сюйгенерча этдиле.

Адамла ол орденлеге не ючюн тиийшли болгъаны-ра да аныгланган кыйын-ды: «улу къошулуукъ эт-гени...», «...алдында этген иши ючюн...» дегенча сёз ту-тушла бла саугалайдыла.

Саугаланганыны сыйлы тизгиндеринде производ-ствон алчылары, кел саби-ли айта-анла тобыдеди. Энде дери алай болган эсе да, энди уа арадан келген, ат-лары айтылган, айтылмагъ-ан да уллу къулыкъулаы, бизнесменлери, жамуат къулыкъчулары саугалайды-ла. Сёз ючюн, Саратовну губернаторну 925-чи проба-лы къомияшын иштенген кеслери белгилери РФ-ни эл-гынны эл мюлк министр-и Алексей Гордеевни, ол жер-ли театры башчысы Юрий

Кёрмюн

Асыл ташланы нюрю

Бу кюнде «Сыйлы ташла дуниясында» деген терлеи кёрмюн: Милет тешюйни (Горкий орам), 62) мекенде да ачылганды. Анда Москва-ны, Петербургу, Ярославль-ни, Нижний Новгородду, Красно-дарны, Екатеринбургту эм Россияны башка шахарлары-ны уста ювелирлерини ишле-рин кёрюрге болуукъду.

«Мен аны кёрюрге, аны бла сёлеширге керекме. Бу сёле-нишлерди, желин макъаны жаргырыукъ болду. Сора, абызырлуукъ хорлап. - Мен ома, - деди, - Киргиз юйге. Айып этмегиз, ой болуп да апматтыгы жокуду. - «Сыйлы ташла» Жарыма.

«К юй да табыр. Адам табылмайды ансы, «жаны сау алтын аякъдан су ичеди», су рубин жарашады, багъаша уа - янтар. Мында уа квалый ташла-ригиз керек эсе да, аллайны табарга болуукъду. Кёрмюн 18-чи майга дер ишлеркиди.

Алайды да, кёрмюгече сизни 11 сагъатдан ингирде 19 сагъ-атка дер келдириле. «Хуз келиги», «Сыйлы таш-ла дуниясында».

«Алар ким сайын да барып Хурду къонак тиширну болъныцагъа, Абусаламны кёре. «Сени аруугъанынны эшитип, кесим келии къагъ-зырма», - деди, аны кёнюн алурга юрешсе. Зайнаф да ырызды иди аталарыны былай иди жуугуу болгъанына. Эри да командировкадан кыйды. Не Зайнаф, не Аб-дукерим билалмадыла бу ташлар квалый журкъ жет-генери. Аталарына сордула аны.

«Назийфа мени бла жашар-гъа келгенди. Мен мындан чыгъгышты турма къюгузу отуруукъ. Ол ити адамды, - деген жуабын эшитип, экиси да сыйр этдиле. Зайнаф а, юйге не болурга жангы тиши-рну келгенин билип, ичине от кирди.

ПОФО-ну жангылыклары

Бандит къауум къурутулганды

Дагъыстанны Хасавюрт эм Казбек районларыны чек къа-ларында эни халда бардырыл-гъан операцияны кезююнде «Ярт бөржи», ол санда Хасавюрт-да буукълукъ ишле этип айлан-ган Арсен Асылбеков да ёл-тюргенди. Россияны Дагъы-станда жамуат байламкъыла-ны УФСБ-сены къауумну келечиси билдиргенне кёре, «Асылбеков кел адамланы ёлтюр-гени, право сакълачу орган-ланы къулыкъчуларына чабыулуукъ этип турганы эм башха аманылыклары ючюн федеральны излеуде бол-гъанды.

Уллу авария болурдан къалдыргъандыла

«Кубаньэнерго» ачыкъ акци-онер обществону филиалыны - Адыгеи электростельны ишчи-лери кел асылтуу электростель-ны эки улуу опараныны ауырла-ры тыйгъандыла. Тотмай сакъ жауған жуауулары хата-сында республиканы Майкоп районуно территориясында ырхы суула, Белая черкени сол жагъасын ашып, ол опараны адуурга жетдирген эдиле. Ала асула, Давохсан эли адамла жашагъан жерлерине электросу тиийшишича бе-рилмей тохаркъ эди. «Интеррали Белая - 2009» турист суу спорт федерациясына чабыулуукъ этип турганыны кийирге да тошор эди.

Газ быргызы ызын июнь айда хайырландыла берликдиле

Ю Осетияга «Дзаурика» - Шчынал газ быргызыны къу-рулушун июнь айны ахырына баш-лауырга деген мурад барды. Бу республиканы правительствосу-ну председатели биринчи орунбасары Хасан Плиевни бил-диргенне кёре, ол ахыр жыл-ланы ичине бек уллу магъанасы болган къурулушду, аны ишлерини ая хайырландырга берилени бек сакълап тур-ганды.

Газ быргызы ызын июнь айда хайырландыла берликдиле. Шёндего кырлыны 16 километри. Анга 580 метр газ быргызы салынырыкъды.

«Магас» аэропорт жангыртыллыкды

«Магас» аэропортну самолёт-ла учууу жолларына ремонт этерге эм тюрлендирге Ингу-шетияны правительствосу бый-ыл 106 миллиондан аслам со-му бөлб бергенди. «Аэро-портну ишле тохтамаз ючюн, ремонт ишлени бардырыл-гъан быйын республикалы бюджетни ырыксындадан 40 мил-лион сому бергире оюу этилгенди», - деп билдиргенди Ингушетияны правительствосу председатели Рашид Гаисован.

Андан сора да, аны айтананы кёре, самолётла учууу жол-ланы жангандан жарашдыруу про-ект - излем ишле-рини да федеральны бюджеттен 66 миллион сому бөлгю-руге. Шёнде «Магас» аэропортну Ингушетия Республикасы ишленин эткенде керекли материаланы жар-шардыры ишле бардырыла турдыла. Бу вопросу юсюн-ден оюу жуукъ заманда этилдики.

Конфуцини институту ачылганды

Элестеда Къалмукъ къырал университетде (КУ) Конфуци-ни институту ачылууу церемониясы болганды. Ол къуан-ча вузуну преподавательлары бла студентлери, анчы, КНР-ни Москвада посольствосуну келечилери эм КНР-ни Ич Монго-лиядыны университетини биринчи проректору Ху Гаэци-лугу къатышгандыла.

Институту ачылганыны церемониясында сёлеше, КГУ-ну ректору Герман Борлюков, Конфуцини институту къура-гы Ич Монголияны университетини къулыкъчулары улуу болушукъ этгенди. Андан сора да, Пекинде Кон-фуцини институту штаб-квартиры эм КНР-ни Россия Фе-дерацияда посольствосу да хар не жаңы бла да болуш-хандыла.

Магъаналы вогпросланы сюзгендиле

Къарачай-Черкес Республиканы президенти Борис Эбэ-ев «Газпром» ачыкъ акционер обществону правленини председатели Алексей Миллер бла эки жанлы бирге ишле-уе юсюнде вогпросланы сюзгенди. Газ концернини пресс-субжасы билдиргенне кёре, Москвада «Газпром-ну» ара офисинде тобешууда, эни ачыла айтмакча, сёз РФ-ни регионлары къыйын сабиелуу программасына рес-публиканы къошууну оюсондан баргъанды.

Андан сора да, тобешуде республика хайырланган газ ючюн потребительле этген борчланы телуеун эм телуи ну-анысы кючюрге кереклиси айтылганды.

Ахмет Кадыровну эсгергендиле

Чечени биринчи президенти Ахмет Кадыровну беш жыл мын-дан ала ахымлы ёлгени бла байламлы бушуша битте рес-публикада бардырылгандыла. Горный шахлары ара мекиттин-де этрикленген башлап, мин-гле бла саналган адамла жыл-лыгын эдиле эм, Чечени би-ринчи президентин эсге тоши-рду. Куран окугъандыла.

Республиканы башчысыны пресс-службасыны билдиргенне кёре уа, битте районла-да къыруусу жашагъан ююрлеге, ёксюлге, ата-анала-ры регионлары къыйын сабиелуу болушукъ этгенди. Ала эз, аш-азыкъ продукта, юс эм анык кийилме бер-генди, юйлерине ремонт этерге болушхандыла.

АЛИКАЛАНЬИЛАДИР.

Эски сурат

Бу сиз көргөн сурат 1935 жылда Отгарты Малкгарды Мускуланы Абуллах Хабазда жашаган кырындашы Махайга кызыкканга келгенде алынганды. Заман саргалтап суратта ал тизгинде (солдан оңго) Мускуланы Таулан (КыМР-ни экономика министери Мускуланы Алияни апасы), Болаталы Оккуп, Мускуланы Абуллах отуралына.

Сюелгене (солдан оңго) Мускуланы Абидат (Табак-сойланы Исаны кызы), Мускуланы Рабигат, Табак-сойланы Жюек, Мускуланы Хурайшт, Тауырзаланы Жалусхадыла.

МАМАЙЛАНЫ Алий.

Сүйлөп да турганды, ахырында уа - ууландырганды
Алтмышжылкы французду киши сөймө деп, бөлөк жылы тиширүзү оңун алып турганды, сора ууландырып өлтүргөндү. Иши кырталмаганды уа, машинасы чарларын биз бла тешип, атсыз пьсьмола жазып, өлтүркөм деп, кыркүтүп айланганды.

Тиширү болушук тилегинде, ол 1847 жылдан бер турган ууну банкарда вариянга кыошуп бергенде, аурт-да да, сора өлтүрмө деген оюм бла. Сора аны 5 жылга тутмакыга олтурганды.

Сейир гудучу

Австралида куутарыучула ой башында 53-жылкы киши тошоргонду. Ол, бир зат улар муратда, Сиднейде агач жарашаруу фабрикасы башка миңген эди. Хама мылы болганы себепли ой башы да учулаксы болганды, аны хатасындан ол андан тошмай кыялганды.

Аны көргөн кылауура полицияны, ол өчиноктуоо машинаны эм вертолтуу чакырганды, аны жерге тошгеней окуяту турганды. Тигинде уа, унон чаракны, улчу болмаган басканы, артаксы, жиппел, буру эти-учу станокну табыл сыйгырганды.

«Трау» газетден.

Жауап - 2.

Кесим, сабийлерим да юйсюз кьалдыкь...

Кыйын 90-чы жылга башлангыч болду. Солтаны уа (ол ишден бөлмөдө түтөрүлүп бу адеген) сокращенияга тошорди. Жаланды аны. Негерлерден бигиз: «Жарым кыйиуну ууру» бирден сага жер ташыр, - дей коломсорди. - Хар ким турган жеринде турса игиди эди. Солтан а кыйиуну ууру эди. - Биргеке көп жыл ишлегенде бла ма алай даууру болду амы.

Көп заманын шохшалмай, кыны кыянгачанай турду. - Нальчики да мында жашаганы да көпталмаганы. Кел, Кырачкыга көбөйчө, - деди Солтан, жарым жыл ичиш айлангачан сора. Эки кысуу атырышты, оле эки билген зат жок эди. Аны бла да бир аяукчу көччиди.

Көндүнчөгөн кыаузат эте эди Кырачкыга көбөйчө деп. Мени уа болындагы ишме да кырайд эки көзүм, андан пендикы көрөгө деп тура эдим. Эки көзүм да окулган бошмаганы эди.

СПОРТ

Регби кыыстау тириледи

Юч юкюно ичинде Нальчикде «Уруну резервал спорт комплексде 1992-1993 жыллада тургуяланы араларында регбиден Россияни Юг жаныны ачык биринчилиги болгонды. Анга Москадан «Слава», Краснодардан «Юг клубыны комечерим, бизни республикадан да «Регби Нальчик» эм «Кенже» командага кыышканды.

Эришулени битеуресе календар планга тийишлиликте Кызаарты-Малкгары регбиден федерациясы куурап бардырганды. Биринчи март-апрель айда спортну бу торлюсюнден битеуло билим берген учурединале ны араларында бардыргылан турнирде хорлаган Нальчинин 5-чи номери школуну командасы саугагына бла ачылганды. Анга КМР-ни регбиден федерациясы президенти Артур Кажокоч, Нальчиник администрациясы башчысы орунбасары Галина Портова, ара шархарны физкультура эм спорт жаны бла комитетини председатели Беслан Буздоз эм башкала кыатышканды.

Ызы бла, юкюно сууукчулугуна да кыармай, командала эришип башлаганды. Спортну бу торлюсю баскетболну, тутушуну эм жемил атлетиканы брикидирген себепли жашамай манда регби ойнагыларында, кызыла кеслерини кызырларын тайгычыллары болган дистанциялагы чабып сынаганды. Хорлам юкюно кыаи корешледен сора 1992 жылда тургуяланы араларында биринчи жерге «Регби» командасы клуб тийиши болганды.

Москварда экинчи, Краснодарда экинчи жерге «Кызыга» ачылды. Ападан бир жыл тамагаланы араларында «Слава» регби клубу келечилери хорламаны ычкындаганды.

«ЮГ» регби клуб экинчи жерги алганды. «Кенже» команда уа юкюно чемпионду да болганды. Алай бизде эки тынгылы команда барды - «Регби Нальчик» эм «Кенже». Биринчинин абдан кыуаму Россияни бийик лигасына ачкырага таукеди.

1992-1994 жыллада туугуяла да кеси жыл салканы да Россияде саугагы жерле кыураганды. Шөндө бизде эки тынгылы команда барды - «Регби Нальчик» эм «Кенже». Биринчинин абдан кыуаму Россияни бийик лигасына ачкырага таукеди.

1992-1994 жыллада туугуяла да кеси жыл салканы да Россияде саугагы жерле кыураганды. Шөндө бизде эки тынгылы команда барды - «Регби Нальчик» эм «Кенже». Биринчинин абдан кыуаму Россияни бийик лигасына ачкырага таукеди.

1992-1994 жыллада туугуяла да кеси жыл салканы да Россияде саугагы жерле кыураганды. Шөндө бизде эки тынгылы команда барды - «Регби Нальчик» эм «Кенже». Биринчинин абдан кыуаму Россияни бийик лигасына ачкырага таукеди.

1992-1994 жыллада туугуяла да кеси жыл салканы да Россияде саугагы жерле кыураганды. Шөндө бизде эки тынгылы команда барды - «Регби Нальчик» эм «Кенже». Биринчинин абдан кыуаму Россияни бийик лигасына ачкырага таукеди.

1992-1994 жыллада туугуяла да кеси жыл салканы да Россияде саугагы жерле кыураганды. Шөндө бизде эки тынгылы команда барды - «Регби Нальчик» эм «Кенже». Биринчинин абдан кыуаму Россияни бийик лигасына ачкырага таукеди.

1992-1994 жыллада туугуяла да кеси жыл салканы да Россияде саугагы жерле кыураганды. Шөндө бизде эки тынгылы команда барды - «Регби Нальчик» эм «Кенже». Биринчинин абдан кыуаму Россияни бийик лигасына ачкырага таукеди.

1992-1994 жыллада туугуяла да кеси жыл салканы да Россияде саугагы жерле кыураганды. Шөндө бизде эки тынгылы команда барды - «Регби Нальчик» эм «Кенже». Биринчинин абдан кыуаму Россияни бийик лигасына ачкырага таукеди.

Келгип, быйлай бек бийкелде, тау бетеден эншше учуучулары сойген жерлеи болушуну иланганды.

Жаш профессионал тележурналист болууга ойгенди. Ол ЮТК ачык акционер обшчествону КыМР-де филиалда уруна, телевиденича эм радио бергенде ишлеген Ленин Москвада институнада окуруга умт этгенди.

Энди Эльдар бизден айтырдыгыны 52 юкюн да оуду. Алай ол алдырган сейир суратты да жуууну кыраганда бизде кеп затчы юкюндөн харлап-лайдыла. Аны биржылкы жашыгына - Золотареваны тукьунму бек гичтерени - кесил алына биринчи алтамчылары ачкырага таукеди.

Таурун жашуучу да сойген жигит жаны юкюн кыар юкюлоп башканы улчу кыйыч келген юйгурге көл этирде, болушканы барысына да жеркени териеден тарыалыкыбызны бириде-биз.

Шуеларыны, темгирини кыаууму.

КыМР-ни прокуратурасынын пресс-службасы.

ТОЛМАГАН МУРАТЛА

сынаулары болмаган нөгөрлерин кыутарырга ашыкчыланды. Алай алгач жеталма кыялганды. Кыар кыуаму, аны жолу кестенди, томандырып, алып кеткенди.

Нөгөрлери, аклулары да иги кесек заманын ол сау кыулур деп ушаныла, аны юкюндөн телвизорада шуругу берилген ичукулу кыарганай турганды. Алай, не медет, тигелек толмадыла. М.С.И. Эльбрус да илеву-кыутарыу службаыны адاملары онокчулары Тиланы Борини башчылыгында кара болмуу саугагында да кыармай, бир ненча юкюно тохтосуу жолдарынан изилгеней турдуула.

Улуу Ата журтурушуу жигити Фёдор Золотаревту турдуу хар заманда да тау билкеле жетиширге, жаушуда алчыланы сагырында болууга ойргонго бла атын айтдырганды. Тау кыла бла учарга койрени, аны таза да кёно бла жараткандан сора уа, битеу динда Эльбруска

нган «Элбрус-ЮРЕН» тау-жыла фестивалыны кыуаргыла ол бардырырга улчу кыйыч салганды. Да аны ёморюно ахар юкюно болганды.

Марты ол огурсуз юкюндө терен кыар бахсан бийик тау бетде учарга алыска ийигъа келе турдуубуз - дөсөле, бюнокла алыс эди.

Келишибиз да, Нальчиге көйчөп кетebиз. Киеулери, фатарлагы хаяк теген, башка-башка жашайдыла. Мен да бир орусуу кыат кыатын бла турмаа, ай сайын юк миңг сом болуп. Пенюми азда, аны себепли бир төкөндө поланыу жуурада. Алай мени ким салмагы юкю сайын алай иш бла юрчешкен кыялганды.

Солтан а эки юкюн да кесине жаздырганы эди, мени да анга ачкыраган Фёдор кесим, сабийле да юкюсюз кыалганды. Алай не эгелерим, не кыарандашарым, эркин юйлер болганыкыгыга, кел, бизде бир аяукчу жаша деп окуяна айтылдыла.

Кесим а не, алай керек эди манга - кыартылыкта жеткенни мийозонора атыра араманда. Ачман жетмесе уа, орамда кыаллыкыла. Кыялы да, мени ачкысызлыгымыдан, юкюсюз кыалдыла.

Кызылдын бир отулу фатарында куураганды, бир отулу фатарында куураганды, бир отулу фатарында куураганды.

Жалган шагьатны - жууапха

Жарсыгуа, следствие эм сюд ишине ол торлю теркилке кеп тобийюле. Адамла зарлык, койюкток этид, соймөгөнгериница черт жетирирге ётюрюк шагьатына боланды, аны аман бекти этерча, жалган адамлайтайддыла. Ола тинту ишлени тийишлимина бардыргыга, терсин, тоюру текер кыла болуучу болуучу болуучу.

Сёз юкюно, РФ-ни Уголовный кодексини 307-чи статьясыны 1-чи кеситине тийишли мининица черт жетирирге ётюрюк шагьатына боланды, аны аман бекти этерча, жалган адамлайтайддыла. Ола тинту ишлени тийишлимина бардыргыга, терсин, тоюру текер кыла болуучу болуучу болуучу.

КыМР-ни ПРОКУРАТУРАСЫНДА

Жалган шагьатны - жууапха

Жарсыгуа, следствие эм сюд ишине ол торлю теркилке кеп тобийюле. Адамла зарлык, койюкток этид, соймөгөнгериница черт жетирирге ётюрюк шагьатына боланды, аны аман бекти этерча, жалган адамлайтайддыла. Ола тинту ишлени тийишлимина бардыргыга, терсин, тоюру текер кыла болуучу болуучу болуучу.

Сёз юкюно, РФ-ни Уголовный кодексини 307-чи статьясыны 1-чи кеситине тийишли мининица черт жетирирге ётюрюк шагьатына боланды, аны аман бекти этерча, жалган адамлайтайддыла. Ола тинту ишлени тийишлимина бардыргыга, терсин, тоюру текер кыла болуучу болуучу болуучу.

Сёз юкюно, РФ-ни Уголовный кодексини 307-чи статьясыны 1-чи кеситине тийишли мининица черт жетирирге ётюрюк шагьатына боланды, аны аман бекти этерча, жалган адамлайтайддыла. Ола тинту ишлени тийишлимина бардыргыга, терсин, тоюру текер кыла болуучу болуучу болуучу.

Шуеларыны, темгирини кыаууму.

КыМР-ни прокуратурасынын пресс-службасы.

БИР ЫЙЫКЪДА

Кесин тракторгга тургунды

Республиканы жеринде 4-чю майдан 11-чи майга дери кезуде 16 авари болгонды. Аалада 5 адам өлгөндү, 16 адам коруу тапсады. Бек көйүлдү элдде башкаган 27-жылкы эже, «Прохладный-Элбрус» жонда Бахан сууу юкюу бла салынган көйпөрдөн ётөп, 3 километр баргачанай, автомашинада шот жюротканды, кесин кетип барган Т-150 тракторга турганды. Автомашинаны водтепи алаиди окуяна өлгөндү.

Ыйыксыны ичинде килеуде болган быйлай затта табалганды: 5 кыаран регистрация белги, регистрация этиленни юкюндөн 2 шагьатлы кыагыт, 3 водтеп өлүмстворене, дөнгөтөлгөн номери эм ЕМБ автомашина. 6-чы майда ГАЗ-3285 автомашинаны жюроткен белгиси болмаган адам Бахан шоссе-Октябрьскы аврамланы мийозонора ВАЗ-2114 автомашинаны исени тюрп ачканды. Ол кыачып кеткенди. Чегем районда ОВД-ни ОГИБД-сыны инспекторлары Ю. Зезаланы 27-жылкы эже. Ол чегем шахарда жашаган 33-жылкы жашды.

О.ТКАЧЕНКО. КМР-де МВД-ны УГИБД-сыны пресс-службасы.

Сөзбөр
М Н П Л А В К С Г Н
О С И Р К М К Р Ъ Ш
Х А Ц С И А Х И Я Т
О Т У Н Т А Т Н Я А Н
Б В А З Ч У К
Ж В Л Д Ч М

РЕДАКЦИОННА АРЕСНЕ:
Баш редактор
АТТАЛАНЫ Жамал
РЕДКОЛЛЕГИЯ:
АЛИКАЛАНЫ Владимир, АПАЙЛАНЫ Музарар (баш редактору орусбасары), БЕНПАЙЛАНЫ Музалли (баш редактору орусбасары), БИТТИРДИАНЫ Аммат, ТЕКУЛАНЫ Хауа, ТОКУМАЛАНЫ Хусейин, ТОКЪУЛАНЫ Борис (Хусейин апасы секретаары).

РЕДАКЦИОННА АРЕСНЕ:
360000, Нальчик шахар, Ленин аты проспек, 5